

Siła wyższa i nadzwyczajne okoliczności oraz wystąpienie okoliczności naturalnych

Siła wyższa i nadzwyczajne okoliczności:

W sytuacji, gdy rolnik nie jest w stanie spełnić kryteriów kwalifikowalności lub innych obowiązków w wyniku działania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności, zachowuje on prawo do płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w odniesieniu do obszaru lub zwierząt, które były kwalifikowalne w chwili wystąpienia siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności do płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

Pojęcie siły wyższej należy rozumieć jako nadzwyczajne i nieprzewidywalne okoliczności niezależne od podmiotu, który się na nie powołuje, których następstw nie można było uniknąć mimo zachowania należytej staranności.

Ustalenie czy dana sytuacja jest siłą wyższą czy nie zależy od tego w jakich konkretnych okolicznościach doszło do danego zdarzenia, a więc czy w tych okolicznościach to zdarzenie było nadzwyczajne i nieprzewidywalne, niezależne od podmiotu, który się na nie powołuje i którego następstw nie można było uniknąć mimo zachowania należytej staranności. Aby ustalić, że dane zdarzenie jest siłą wyższą muszą być spełnione łącznie wszystkie powyższe przesłanki.

Przypadki działania siły wyższej lub wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności obejmują w szczególności:

- ▣ śmierć beneficjenta;
- ▣ długoterminową niezdolność beneficjenta do wykonywania zawodu;
- ▣ poważną klęskę żywiołową powodującą duże szkody w gospodarstwie rolnym;
- ▣ zniszczenie w wyniku wypadku budynków inwentarskich w gospodarstwie rolnym;
- ▣ chorobę epizootyczną lub chorobę roślin dotykającą, odpowiednio, cały inwentarz żywy lub uprawy należące do beneficjenta lub część tego inwentarza lub upraw;
- ▣ wywłaszczenie całego lub dużej części gospodarstwa rolnego, jeśli takiego wywłaszczenia nie można było przewidzieć w dniu złożenia wniosku.

Powyższy katalog zdarzeń, które mogą stanowić w danym przypadku działanie siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajne, jest katalogiem otwartym. Oznacza to, możliwość uznania przez właściwy organ (Kierownika Biura Powiatowego ARiMR), w wyniku indywidualnego rozpatrzenia danej sprawy, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności faktycznych i dowodów występujących w sprawie, innego zdarzenia za przypadek działania siły wyższej lub wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności.

Jako okoliczności nadzwyczajne można uznać m.in.:

- ▣ zniszczenie upraw przez dzikie zwierzęta,
- ▣ zniszczenie upraw w wyniku niekorzystnych warunków atmosferycznych takich jak np. susza, gradobicie, powódź, mróz, piorun, osuwiska ziemi, zalanie na skutek opadów atmosferycznych,
- ▣ zniszczenie upraw lub płodów rolnych spowodowanych pożarem,
- ▣ zagryzienie zwierząt zadeklarowanych do płatności przez dzikie zwierzęta - w przypadku, gdy rolnik może dowieść, że zwierzęta były chronione przed dzikimi zwierzętami tzn. były np. wypasane na obszarze ogrodzonym, chronionym przed dostępem dzikich zwierząt,
- ▣ wystąpienie organizmów kwarantannowych,
- ▣ tymczasowe aresztowanie beneficjenta.

Dowodem potwierdzającym wystąpienie siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności, może być na podstawie art. 75 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. Dowodem mogą być dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny. Dowodami potwierdzającymi działanie siły wyższej lub wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności, w szczególności mogą być (przykłady):

- 1) odpis skrócony aktu zgonu rolnika;
- 2) zaświadczenie o czasowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, wydane na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników;

- 3) protokół oszacowania szkód w uprawach rolnych, spowodowanych przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, sporządzony przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód, o której mowa w przepisach w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- 4) dokument potwierdzający wystąpienie szkody w uprawach rolnych, z którego wynika powierzchnia upraw, na których wystąpiła szkoda spowodowana przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, sporządzony przez zakład ubezpieczeń, z którym rolnik zawarł umowę ubezpieczenia upraw co najmniej od jednego z tych ryzyk;
- 5) pisemne oświadczenia potwierdzające wystąpienie szkody w uprawach rolnych, spowodowanej przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich sporządzone przez dwóch świadków, którzy nie są domownikami rolnika w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników - w przypadku gdy, komisja powoływana przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód, o której mowa w przepisach w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, nie została powołana oraz uprawy nie zostały objęte umową ubezpieczenia, o której mowa w § 1 pkt 3a tego rozporządzenia;
- 6) zaświadczenie o wystąpieniu pożaru - w przypadku szkód w uprawach lub płodach rolnych spowodowanych pożarem - wydane przez właściwego ze względu na miejsce wystąpienia zdarzenia komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, w przypadku gdy, w zdarzeniu tym uczestniczyły jednostki ochrony przeciwpożarowej;
- 7) protokół oględzin lub ostatecznego szacowania szkody w uprawach i płodach rolnych wyrządzonych przez dzikie zwierzęta (np. dziki, łosie, jelenie, danielle i sarny), sporządzony przez upoważnionego przedstawiciela dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego lub inne podmioty uprawnione do szacowania szkód łowieckich na podstawie przepisów prawa łowieckiego;
- 8) pisemne oświadczenie rolnika o położeniu gospodarstwa rolnego na obszarze, na którym został wprowadzony stan klęski żywiołowej na podstawie przepisów o stanie klęski żywiołowej;
- 9) decyzja właściwego wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa, wydana na podstawie przepisów o ochronie roślin, nakazująca zniszczenie roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów w przypadku wystąpienia lub podejrzenia wystąpienia organizmów kwarantannowych;
- 10) decyzja właściwego organu nadzoru budowlanego, wydana na podstawie przepisów prawa budowlanego, określająca zakres i termin wykonania niezbędnych robót w celu uporządkowania terenu katastrofy i zabezpieczenia budynku służącego gospodarce rolnej do czasu wykonania robót doprowadzających budynek do stanu właściwego;
- 11) decyzja właściwego powiatowego lekarza weterynarii, wydana na podstawie przepisów o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, nakazująca zabicie lub ubój zwierząt chorych lub zakażonych, podejrzanych o zakażenie lub o chorobę epizootyczną albo zwierząt z gatunków zwierząt wrażliwych na daną chorobę epizootyczną;
- 12) odpis postanowienia sądu o zastosowaniu albo przedłużeniu tymczasowego aresztowania;
- 13) wezwanie sądu do odbycia kary pozbawienia wolności albo aresztu;
- 14) pisemne oświadczenie o wystąpieniu powodzi/zalania/huraganu sporządzone przez rolnika i potwierdzone przez dwóch świadków niebędących domownikami rolnika w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników;
- 15) protokół oględzin i oszacowania szkód wyrządzonych przez dzikie zwierzęta (np. żubry niedźwiedzie, bobry) w uprawach rolnych sporządzony przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska, a na obszarze parku narodowego przez dyrektora tego parku, zgodnie z przepisami art. 126 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.).

! W przypadku wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności lub siły wyższej, które mogą mieć wpływ na powierzchnię kwalifikującą się do płatności lub liczbę zwierząt kwalifikujących się do płatności związanych do zwierząt rolnik powinien złożyć do biura powiatowego ARiMR pisemne oświadczenie o zaistniałych

okolicznościach, opatrzone czytelnym podpisem i datą złożenia, w terminie **15 dni roboczych** od dnia, w którym rolnik lub upoważniona przez niego osoba są w stanie dokonać takiej czynności oraz dostarczyć dowód/dowody potwierdzający/potwierdzające wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności lub siły wyższej.

! W przypadku, gdy rolnik ubiegający się o płatności bezpośrednio, nie może wykonać obowiązków wynikających z określonych norm i wymogów wzajemnej zgodności, nie będzie miał ustalonych obniżek płatności jeżeli w terminie 15 dni roboczych, od dnia, w którym rolnik uzyska taką możliwość poinformuje kierownika biura powiatowego, o zaistnieniu takich okoliczności nadzwyczajnych i przedłoży dowody potwierdzające ich wystąpienie. Aby móc zastosować powyższe, siła wyższa lub nadzwyczajne okoliczności muszą mieć bezpośredni związek z niespełnieniem przez rolnika danego wymogu lub normy.

Jeżeli rolnik dokonał powiadomienia w ww. terminie i dostarczył do dnia wydania decyzji dowody potwierdzające działanie siły wyższej lub wystąpienie nadzwyczajnych, kierownik biura powiatowego ARiMR w toku prowadzonego indywidualnego postępowania administracyjnego ustala czy przedstawione przez stronę (wnioskodawcę) dowody potwierdzają wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności lub siły wyższej oraz ustala czy grunt/zwierzę/uprawa w dniu wystąpienia siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności spełniały warunki/wymogi przyznania danej płatności obszarowej oraz czy dana kategoria siły wyższej stanowi przyczynę nie spełnienia warunku kwalifikowalności lub wymogu lub niezgodności w przypadku nie spełnienia wymogów lub norm wzajemnej zgodności.

Jeżeli rolnik do dnia wydania decyzji dostarczył dowody potwierdzające działanie siły wyższej lub wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności i zostały one uznane przez Kierownika BP za stanowiące podstawę do uznania wystąpienia siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności, rolnik zachowuje prawo do uzyskania płatności do gruntów rolnych lub zwierząt, których dotyczyło działanie siły wyższej lub nadzwyczajne okoliczności, pod warunkiem, że grunty te lub zwierzęta spełniały warunki kwalifikowalności w dniu wystąpienia siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności. W przypadku, gdy grunt/zwierzę nie spełniało warunków kwalifikowalności w dniu złożenia wniosku o płatność nie kwalifikuje się do przyznania pomocy z tytułu wystąpienia siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności.

W przypadku płatności związanych z produkcją do zwierząt za siłę wyższą lub okoliczność nadzwyczajną uznaje się jedynie padnięcie zwierzęcia (w okresie przetrzymywania) z powodu choroby epizootycznej lub zagryzienie zwierzęcia przez dzikie zwierzęta (z wyłączeniem sytuacji, gdy zwierzę jest wypasane na obszarze niezabezpieczonym, na którym spotykane są dzikie zwierzęta). W pozostałych przypadkach mają zastosowanie przepisy z tytułu okoliczności naturalnych.

Jeżeli wniosek zostanie złożony w terminie „sankcyjnym” tj. od 16 czerwca do 10 lipca 2015 r. z powodu działania siły wyższej lub wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności, nie stosuje się zmniejszenia płatności o 1 % za każdy dzień roboczy, do których beneficjent byłby uprawniony, gdyby wniosek został złożony w terminie.

Jeżeli zmiana do wniosku zostanie złożona w terminie „sankcyjnym” tj. od 16 czerwca do 10 lipca 2015 r. z powodu działania siły wyższej lub wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności nie stosuje się zmniejszenia płatności o 1% za każdy dzień roboczy związanych z faktycznym wykorzystywaniem danych działek rolnych.

Wystąpienie okoliczności naturalnych:

Nie stosuje się kar administracyjnych dla płatności związanych do zwierząt w sytuacji, gdy zostanie stwierdzona różnica między liczbą zwierząt zgłoszonych a liczbą zwierząt zatwierdzonych w przypadkach, w których beneficjent nie jest w stanie spełnić kryteriów kwalifikowalności, zobowiązań lub innych obowiązków, w wyniku wystąpienia przyczyn naturalnych, które mogą mieć wpływ na trzodę lub stado, pod warunkiem, że powiadomił on właściwy organ na piśmie w terminie dziesięciu dni roboczych od dnia stwierdzenia spadku liczby zwierząt.

W przypadku płatności bezpośrednich związanych do zwierząt (okres przetrzymywania), jeżeli:

- nastąpi padnięcie zwierzęcia na skutek choroby,
- nastąpi padnięcie zwierzęcia na skutek wypadku, za który wnioskodawca nie ponosi odpowiedzialności

i nie zostaną spełnione warunki kwalifikowalności, zobowiązania lub wymogi, płatności nie przyznaje się do tego zwierzęcia i nie stosuje się kar administracyjnych z tytułu przedeklarowania zwierząt.

- ! W przypadku gdy zwierzę, w okresie przetrzymywania padnie z przyczyn naturalnych, płatności nie przyznaje się do niego i nie stosuje się kar administracyjnych z tytułu przedeklarowania zwierząt.
- ! Ubój zwierzęcia, z wyłączeniem uboju na skutek choroby, nie jest uznawany jako okoliczność naturalna.
- ! Zagryzienie zwierząt zadeklarowanych do płatności przez dzikie zwierzęta należy traktować jako okoliczność naturalną jeśli zwierzęta były np. wypasane na obszarze, na którym występują dzikie zwierzęta i obszar ten nie był zabezpieczony przed dzikimi zwierzętami. W takich okolicznościach śmierć zwierzęcia w wyniku ataku dzikiego zwierzęcia jest prawdopodobna, a więc przewidywalna i nie jest niczym nadzwyczajnym i nie może być traktowana jako siła wyższa i nadzwyczajne okoliczności.
- ! Wnioskodawca jest zobowiązany powiadomić kierownika biura powiatowego o spadku liczby zwierząt, **w terminie 10 dni od dnia stwierdzenia spadku liczby zwierząt.**